

Objektivita x objektivizace (objektifikace)

Požadavek objektivity spočívá v tom, že všude tam, kde se vypovídá o předmětnostech (tj. o předmětné stránce „konkrescentních“ skutečností), má se to, co se vypovídá, shodovat s tím, o čem se to vypovídá. To sice vypadá jako poukaz k adekvačnímu chápání pravdy, ale podrobnější výklad by ozřejmil, že tu jde o něco jiného a zejména náležícího do odlišných souvislostí, totiž převážně do souvislostí logických a ne do souvislostí „ontologických“. Jde totiž o to, že to, o čem se vypovídá, je již něco myšlenkově uchopeného, a teprve druhotně se obojí, tj. jak toto uchopení „něčeho“, tak vypovídání o tomto „něčem“, jež bylo myšlenkově uchopeno, vztahuje (event. může vztahovat) k něčemu „skutečnému“ jakožto ve své skutečnosti nezávislému na našem vědomí (a to jak na aktech vědomí, tak na „předmětech“ – resp. ne-předmětech vědomí). Po tomto vyjasnění se můžeme vrátit k tomu, čím jsme začali: požadavek objektivity znamená, že se jak ve svém uchopení nějaké skutečnosti, tak ve svém vypovídání o této skutečnosti necháme jakoby „vést“ a kontrolovat onou skutečností samou (kterou ovšem nikdy nemáme jako takovou, tj. jako skutečnou a v její plnosti, k dispozici, nemáme ji „před sebou“ jako nějakou danost, neboť v tom bychom se už museli nějak sami prosazovat ve svém vědomém, myšlenkovém uchopení té skutečnosti. Jinak a poněkud přesněji řečeno: objektivita je normou a kritériem našeho vědomého resp. myšlenkového přístupu ke skutečnostem, ale nesmíme ji se samozřejmostí, automaticky připisovat skutečnostem samým. Objektivita může být přiznána jen takovému myšlenkovému přístupu ke skutečnostem, který je v nejvyšší možné míře práv oněm skutečnostem samým, aniž by jakkoli předsudečně (jakoby „apriorně“) prisuzoval kterékoli z těchto skutečností jakýkoli rys či charakter nějakého „objektu“ (tj. aniž by předem onu skutečnost pojímal jako pouhý „objekt“, jako skutečnost ryze „předmětnou“). Rozlišení mezi předmětnou a nepředmětnou stránkou nějaké skutečnosti náleží proto neodlučně k požadavku objektivity, takže třeba formulace, že je třeba objektivně přiznat určité skutečnosti, že má také nepředmětnou stránku, a pokoušet se tuto její nepředmětnost poznat a myšlenkově uchopit, má svůj docela určitý a smysluplný význam. Zdánlivá rozpornost není v myšlence samé, ale v nesprávném chápání příslušných termínů, jichž je přitom užito.

(Písek, 061101-3.)